

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

Hodnocení výdajů státu ve vybraných oblastech sociální politiky

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2010, v10-11</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>8. 11. – 15. 11. 2010</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1020</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>ES.8, ES.24</i>
Zveřejněno dne:	<i>22. prosince 2010</i>
Zpracovala:	<i>Paulína Tabery</i>

Ve svém listopadovém výzkumu se CVVM AV ČR, v.v.i., pravidelně zabývá sociální politikou. Konkrétně byly zjišťovány názory na výdaje státu v různých oblastech sociální politiky a priorita, kterou mají vybrané oblasti z hlediska financování státem.

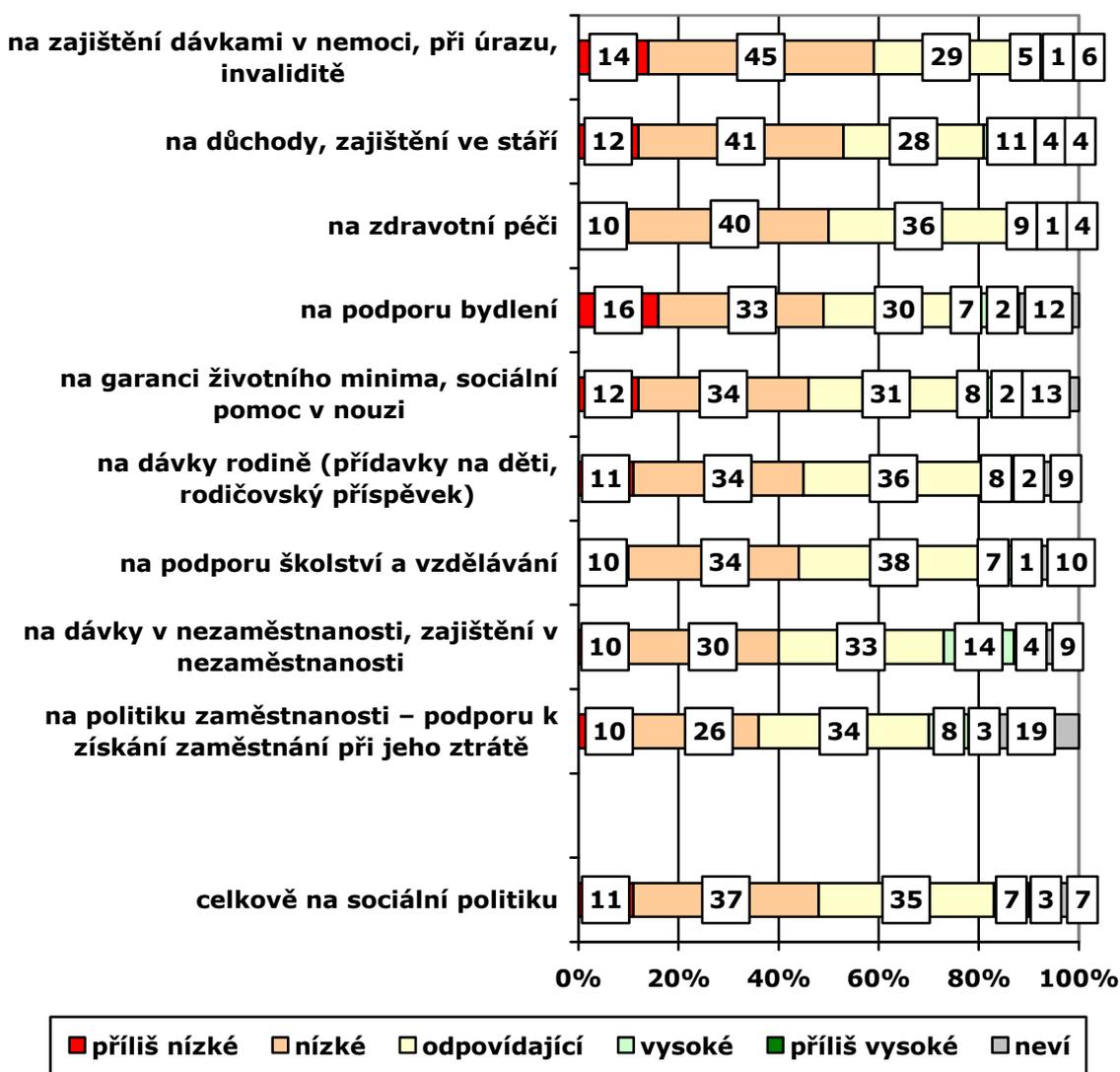
Obecně lze konstatovat, že ve všech vybraných oblastech i v hodnocení sociální politiky jako celku převládá mínění o nízkých výdajích státu. Dalším ve větší míře zastoupeným názorem je, že výdaje jsou odpovídající. Velmi malý podíl lidí se domnívá, že by výdaje na jednotlivé oblasti sociální politiky, nebo na ni jako celek byly vysoké. Do odpovědí se zde nepromítají pouze úvahy o tom, jak velké jsou jednotlivé typy výdajů, nebo jak velký podíl tvoří ve státním rozpočtu, ale také pocit respondentů jak velké dávky nebo zajištění se jim v dané oblasti dostává.

Mínění o nízkých výdajích státu je nejsilnější v případě zajištění dávkami v nemoci, při úrazu či invaliditě (59 %). Přibližně polovina občanů takto odpovídá také u výdajů na důchody (53 %), zdravotní péči (50 %), nebo na podporu bydlení (49 %). Jako nejméně kritické jsou v daném kontextu vnímány výdaje na dávky

v nezaměstnanosti a na aktivní politiku zaměstnanosti. V případě zajištění v nezaměstnanosti se dvě pětiny občanů domnívají, že výdaje státu jsou nízké, třetina míní, že jsou odpovídající a necelá pětina (18 %) si myslí, že jsou vysoké, což je největší podíl ze všech šetřených položek. U aktivní politiky zaměstnanosti je to o něco více než třetina (36 %), která si myslí, že výdaje jsou nízké, další zhruba třetina se domnívá, že jsou odpovídající, a přibližně desetina, že jsou vysoké. O tom, že aktivní politika zaměstnanosti není občanům příliš známá, svědčí zhruba pětinový podíl těch, kteří se k této položce neumí vyjádřit. U výdajů na sociální politiku celkově rovněž převažuje mínění o nízkých výdajích (48 %), o něco více než třetina občanů se domnívá, že výdaje jsou odpovídající a desetina, že jsou vysoké.

Graf 1. Názory občanů na výdaje státu v různých oblastech sociální politiky¹

¹ Znění otázky: „Jaké jsou dnes podle Vašeho názoru výdaje státu na uvedené oblasti? a) Na důchody, zajištění ve stáří, b) na zajištění dávkami v nemoci, při úrazu, invaliditě, c) na zdravotní péči, d) na dávky rodině (přídavky na děti, rodičovský příspěvek), e) na dávky v nezaměstnanosti, f) na garanci životního minima, sociální pomoc v nouzi, g) na politiku zaměstnanosti – podporu k získání zaměstnání při jeho ztrátě, h) na podporu bydlení, i) na podporu školství a vzdělávání, j) celkově na sociální politiku?“ Varianty odpovědí: příliš vysoké, vysoké, odpovídající, nízké, příliš nízké.

Muži a ženy se v hodnocení výše státních výdajů na jednotlivé oblasti sociální politiky, či sociální politiku jako celek, neliší. Z hlediska věku jsou to mladí lidé ve věku 15 – 19 let, kteří se častěji neumí vyjádřit k výdajům ve vybraných oblastech. Kromě toho se věk výrazněji promítá do hodnocení výloh na důchody. Lidé starší 60 let je častěji označují jako *nízké* a *příliš nízké*. Podobně tato věková skupina reaguje i u výdajů na zdravotní péči a na sociální politiku jako celek. U naprosté většiny položek jsou to lidé s vyšším vzděláním, zejména vysokoškolským, kteří se častěji domnívají, že výdaje jsou vysoké, případně odpovídající, stejně tak i občané deklarující dobrou životní úroveň. Naopak, obyvatelé označující svou životní úroveň za špatnou se častěji přiklánějí k tomu, že výdaje jsou *nízké*, či *příliš nízké*.

Ve srovnání s šetřením v minulém roce došlo u většiny vybraných oblastí sociální politiky i v hodnocení sociální politiky jako celku k oslabení názoru, že výdaje státu jsou nízké (výjimkou jsou pouze oblasti zdravotní péče a školství a vzdělávání), a naopak posílilo mínění, že výdaje jsou odpovídající nebo vysoké. Tato změna postoje ohledně výše výdajů na sociální záležitosti může souviset s celospolečenskou diskusí o státním dluhu a vnímáním zadluženosti státu jako problematické.

Tabulka 1. Názory občanů na výdaje státu v různých oblastech sociální politiky – časové srovnání (v %)

	11/2005			11/2006			11/2007			11/2008			11/2009			11/2010		
	N	O	V	N	O	V	N	O	V	N	O	V	N	O	V	N	O	V
na zajištění dávkami v nemoci, při úrazu, invaliditě	55	29	8	50	32	8	60	26	6	63	26	5	68	21	5	59	29	6
na důchody, zajištění ve stáří	51	27	15	49	31	13	60	23	11	59	26	10	57	28	11	53	28	15
na zdravotní péči	49	34	13	47	37	11	58	30	8	50	37	9	50	39	7	50	36	10
na podporu bydlení	51	30	6	47	29	8	50	26	8	56	25	6	57	26	5	49	30	9
na garanci životního minima, sociální pomoc v nouzi	42	34	10	33	36	16	37	34	14	50	29	7	53	30	7	46	31	10
na dávky rodině (přídavky na děti, rodičovský příspěvek)	52	32	7	42	36	12	46	34	8	53	33	5	55	30	7	45	36	10
na podporu školství a vzdělávání	51	35	5	42	40	7	52	30	3	44	35	9	46	37	6	44	38	8
na dávky v nezaměstnanosti, zajištění v nezaměstnanosti	36	38	16	26	33	29	27	33	27	41	35	14	45	33	13	40	33	18
na politiku zaměstnanosti	40	29	12	32	35	14	31	32	14	42	34	7	48	30	9	36	34	11
celkově na sociální politiku	50	28	11	40	34	14	52	27	10	58	30	6	53	30	9	48	35	10

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří spontánní odpověď *nevím*. N = nízké výdaje, O = odpovídající údaje, V = vysoké výdaje.

Kromě posouzení výdajů státu na sociální politiku a její jednotlivé oblasti, kde každá z nich byla hodnocena samostatně, byla ve výzkumu zjišťována i priorita, kterou mají jednotlivé oblasti sociální politiky podle respondentů mít z hlediska financování ze státního rozpočtu. V tomto případě měli respondenti z deseti vybraných oblastí sestavit pořadí, přičemž na první místo řadili tu, kterou považují za nejdůležitější, na desáté umístili tu, kterou považují za nejméně důležitou. Umístění na posledních místech neznamená, že by si oslovení mysleli, že tyto oblasti nemají být ze státního rozpočtu financovány, pouze v situaci, kdy k tomu byli otázkou přinuceni, vytvořili pořadí dle svého mínění o prioritách v sociální politice. Vzhledem k tomu, že bylo možné určit pořadí 1 – 10, pro seřazení oblastí jsou v tabulce 2 uváděná průměrná pořadí jednotlivých oblastí.

Jako nejvyšší priorita je občany vnímána oblast zdravotní péče, poté důchody a zajištění dávkami v nemoci, při úrazu. Následuje zajištění zdravotně postižených a v invaliditě. Jako relativně nejméně důležitou z hlediska financování ze státního rozpočtu vidí obyvatelé podporu bydlení.

Tabulka 2. Názory občanů na priority z hlediska financování státem u vybraných oblastí sociální politiky²

	průměrné pořadí
zdravotní péče	3,19
důchody, zajištění ve stáří	3,68
zajištění dávkami v nemoci, při úrazu	4,33
zajištění zdravotně postižených a v invaliditě	4,89
dávky rodině (přídavky na děti, rodičovský příspěvek)	5,33
garance životního minima, sociální pomoc v nouzi	6,19
podpora školství a vzdělávání	6,59
dávky v nezaměstnanosti, zajištění v nezaměstnanosti	6,67
politika zaměstnanosti – podpora k získání zaměstnání při jeho ztrátě	6,88
podpora bydlení	7,21

² Znění otázky: „Seřadte následující oblasti sociální politiky podle toho, jak je podle Vás důležité, aby byly financovány ze státního rozpočtu. První vybraná položka označená 1 znamená, že oblast považujete za nejdůležitější z hlediska financování státem. Postupně vybírejte další oblasti, přičemž tu poslední považujete za nejméně důležitou z hlediska financování státem. Mělo by být vytvořeno pořadí položek od 1 do 10. Žádná číslice se v pořadí nesmí opakovat, ani nesmí chybět. Seřadte tedy, prosím, následující oblasti podle důležitosti, kterou jim z hlediska financování ze státního rozpočtu přikládáte.“ (Vybrané oblasti viz tabulka 2.)